

TV3 RETRANSMETRÀ EL PRÒXIM DIA 22 LA FINAL DE LA SUPERBOWL

Això és Amèrica

Els San Francisco 49ers i els Cincinnati Bengals disputaran enguany l'últim partit de la supercopa de futbol americà. La final d'aquest esport, tecnificat i especialitzat al màxim, serà retransmesa a 140 milions d'espectadors i el cost serà de 2.775 milions de pessetes.

Josep Morell

El gran dia està a punt d'arribar. Només falten unes hores perquè comenci un dels espectacles esportius més grans de la terra, l'esperada final de la Superbowl, el partit de futbol americà entre els millors dels millors. Un esport on l'espectacle és més a fora del camp que a dins. Aquesta vegada els *gladiadors* que han passat a la final són els San Francisco 49ers que surten com a favorits, segons totes les apostes i els Cincinnati Bengals, l'equip sorpresa de la temporada.

Un nord-americà d'origen cubà m'explicava fa temps que el seu pare, que havia viscut tota la vida a Cuba i que era un *fan* del beisbol, l'esport per excel·lència d'aquelles latituds, va quedar totalment enganxat d'un esport que mai fins aquell moment no havia vist, el futbol americà. ¿Qui no s'ha deixat alguna volta seduir per aquest esport? ¿És difícil saber que té aquest espectacle-esport on els juga-

dors semblen cavallers del segle XXI, alguns de dimensions i pes gairebé gegants i que estan com cuirassats de dalt a baix?

Són molts els que pensen que aquesta és la principal manifestació cultural i autòctona dels Estats Units, un joc que fa centenars d'anys jugaven els indis de la praderia i que avui dia s'ha convertit en la punta de llança de bona part de la tecnologia esportiva i extraesportiva que hi ha al món. Des dels primers camps de gespa artificial fins als més sofisticats sistemes d'entrenament sempre controlats sota la mirada atenta dels vídeos d'alta velocitat i els ordinadors.

El futbol americà és un fidel reflex del comportament de la societat nord-americana. Tecnificat al màxim, especialització dels jugadors fins a límits que als ulls d'un estrany podrien semblar exagerats, pantalles de vídeo gegants on s'indica als espectadors que s'ha de cridar i que s'ha de xiular i una sensació que hi ha mitjans ilimitats per fer sempre el que es vulgui,

són algunes de les característiques d'aquest esport que entra per la vista.

Un joc relativament senzill

Cada equip està format per 45 jugadors aproximadament, especialitzats en el paper d'atac, de defensa o feines molt concretes com és el cas dels jugadors que només xuten la pilota. Al camp s'enfronten onze contra onze jugadors, una formació d'atac, una de defensa, una per als xuts i una altra per retornar la pilota. La resta de l'equip, inclòs l'entrenador coordinador, queden situats a l'anomenada *team area* (àrea de l'equip o banda lateral). Cada partit està dividit en quatre quarts, els dos primers formen part del primer temps i els dos últims del segon temps.

Aquestes dues parts sempre comencen amb un llançament d'un xut el més lluny possible. L'equip que rep el xut l'agafa i intenta progressar el màxim de terreny possible (iardes) a través de placatges i bloquejos dels juga-

En el futbol americà, darrere de cada jugada hi ha un centenar d'hores d'entrenament.

dors del seu equip. El joc comença a desenvolupar-se en el lloc on el jugador ha estat placat i aquest té quatre *downs* o intents per aconseguir en jugades de carrera o de passe 10 iardes. Si en el quart intent l'equip que ataca ha de progressar moltes iardes per aconseguir una nova tanda de quatre intents, pot elegir entre fer un xut lliure o bé, si està prop de la porteria contrària, intentar un *field goal* (gol de camp) que si passa entre els dos pals són tres punts.

En el cas que la formació que ataca aconseguixi 10 o més iardes, aquests tornen a tenir quatre intents més per guanyar més terreny. Quan un dels jugadors dels dos equips travessa la línia de gol, s'aconsegueix un *touchdown* que té un valor de sis punts. Després del *touchdown* l'equip atacant pot sumar: 1 punt si el xutador passa la pilota entre els pals i dos punts si porta de nou la pilota darrere la *goal-line* (zona de *touchdown*) amb una jugada de cursa o de passe. L'equip que ha marcat xuta un *kick-off* i l'equip que ha rebut al *touchdown* fa un *kick-off* de tornada per començar a jugar en formació d'atac en el lloc on el jugador que ha agafat el xut ha estat blocat.

En el desenvolupament del joc, la feina de la defensa està encaminada a dificultar que els contraris puguin guanyar iardes i no cedir punts. La defensa pot recuperar la pilota de l'equip que ataca en dues ocasions: amb un *fumble*, quan el jugador que porta la pilota la perd, o bé quan un defensor intercepta un passe del *quarterback* que anava dirigit a un receptor. En el cas d'una intercepció, si el jugador que roba la pilota arriba a la *goal-line* aquest fa un *touchdown*. Abans de cada jugada les línies de defensa i atac de cada equip es reuneixen per escoltar les instruccions que facilita el capità. L'espectador que veu per primera vegada un partit de futbol americà pot tenir la sensació que aquest es limita a ser un esport on només fa falta tenir un poder físic gairebé gegantí. En part, aquesta afirmació és correcta, però darrere de cada jugada hi ha una feina de centenars d'hores d'entrenament.

Un conegut comentarista de la televisió nord-americana definia fa temps un partit de la National Football League (NFL) com una partida d'escacs i estratègia, però en el lloc de les fitxes hi ha persones. Cada equip té plantilles amb una mitjana de 50 jugadors o

La Superbowl, per televisió

Si una final de la Superbowl ja representa per si sola un espectacle sense precedents, aquesta encara té un paper més estel·lar quan la televisió la retransmet. El desplegament de mitjans és dels que fan història i la cadena de televisió nord-americana ABC farà tot el possible perquè això sigui realitat. Segons les estimacions, més de 140 milions de persones seguiran en directe la retransmissió del partit entre el San Francisco 49ers i els Cincinnati Bengals. Amb les xifres de l'any passat a la mà es pot assegurar que el cost de la retransmissió superarà els 25 milions de dòlars, més de 2.775 milions de pessetes.

Aquest gran esforç econòmic de l'ABC serà compensat, sens dubte, pels ingressos milionaris que proporcionarà la publicitat. L'any passat, per exemple, cada anunci que va passar-se durant les contínues aturades del joc va costar més de 650.000 dòlars, una mica més de 72 milions de pessetes. El desplegament televisiu tindrà proporcions colossalistes. Més de 40 càmeres de televisió, fins i tot algunes d'elles situades als pals de les porteries, en helicòpters i globus que sobrevolaran l'estadi. Per amenitzar aquesta final plena d'anuncis publicitaris, l'ABC farà contínuament connexions amb diferents ciutats dels Estats Units i del món on s'han desplaçat locutors i comentaristes d'aquesta cadena. Així, doncs, els espectadors nord-americans podran veure com es viu i segueix la final de la Superbowl en algun dels portaavions que naveguen per les aigües del món o fins i tot com l'any passat a Pequín. Al nostre país, TV3 serà l'encarregada de retransmetre el partit. Per aquest esdeveniment Eduard Berraondo i Tacho Benet s'han desplaçat a Miami per fer-nos viure en directe la final. Més de 2.500 periodistes hi han anat per cobrir aquest esdeveniment. Des de fa setmanes la capital de l'estat de Florida té totes les seves plaçes hotel·leres reservades.

Els privilegiats que vegin en directe aquest partit hauran pagat una xifra pròxima a les 15.000 pessetes per entrada. A la revenda, els últims dies, els preus s'estan disparant i s'han arribat a pagar prop de 3.000 dòlars, unes 350.000 pessetes per veure la final. Els que no poden pagar aquestes xifres hauran de conformar-se, com quasi tots, amb la televisió. □

més. L'equip tècnic tampoc no es queda curt. La feina de l'entrenador en cap està assistida pels diferents coordinadors de les línies de defensa i atac, els dels *quarterbacks*, els dels xutadors, els dels preparadors físics, etc...

L'entrenador principal d'un equip de futbol americà és com aquells generals napoleònics que contemplaven la batalla des de dalt d'un turó. Aquests, però, van equipats amb uns cascos i un micròfon que els donen un aspecte semblant al d'un regidor en un plató de televisió. Tècnics equipats amb vídeos d'alta velocitat els faciliten contínuament informació sobre com està jugant el contrari. En funció d'això decideix la tàctica i els homes per contrarestar les jugades de l'adversari. Perquè aquest procés de rebuda de la informació sigui encara més ràpid, s'ha arribat fins i tot a instal·lar aparells receptors als cascos d'alguns *quarterbacks*. El dinamisme en el joc és brutal. Hi ha moments que hi ha més d'un centenar de persones sobre la gespa entre les línies de defensa i atac de cada equip, els set àrbitres i les banquetes dels dos equips. El caos, per a qui no entén de què va allò, pot semblar total, però tot, absolutament tot, està sota control.

Darrere l'escenari

Però la National Football League és alguna cosa més que equips de jugadors que juguen a un esport. Darrere de cada equip hi ha una organització complexa i completa que fa que alguns dels equips siguin des de societats anònimes amb consells d'administració fins a propietat exclusiva de multimilionaris. Hi ha casos com el de l'equip dels Green Bay Packers, que són de propietat pública, amb accionistes i un consell d'administració format per 45 persones.

Els propietaris dels equips són, de fet, els òrgans de govern de la NFL. Les oficines, es troben a Nova York, estan sota la direcció d'un comissionat que és triat pels propietaris. Això fa que totes les decisions que afectin la lliga o les regles del joc no poden ser aprovades sense el vist-i-plau dels propietaris.

El grau de participació dels propietaris dels equips està en funció de l'equip, però la majoria de tots ells tenen un president, vice-president o *manager* general. Hi ha determinats clubs on l'entrenador en cap fa les funcions de *manager* general, però la norma de funcionament més habitual

El futbol americà és, potser un dels espectacles més impressionants que exporten els EUA.

és que aquestes funcions siguin compartides per dues persones diferents.

De tota manera, com sempre als esports d'equip, la figura que té un paper primordial és la de l'entrenador. Aquests, com passa en altres esports al nostre país, són els que estan enmig de les tensions i alguns ho paguen car, com és el cas de l'entrenador dels Chicago Bears, Mike Ditka, que aquesta temporada ha patit un infart per culpa de la tensió nerviosa acumulada.

Un entrenador de la NFL ha de ser un home de mil cares que combini amb intel·ligència la capacitat de liderat, les relacions públiques i el paper de psicòleg per motivar els seus jugadors i saber delegar autoritat de forma eficient. Tal com deia fa temps un conegut comentarista esportiu, «un entrenador de la NFL ha de tenir ben assentat el cap i adoptar decisions ràpides en els moments clau i més difícils, i suportar tota mena de pressions». De tota manera, el fet que el futbol americà tingui aquest grau tan profund d'especialització ha fet que cada vegada més tinguin més importància als «entrenadors especialistes» que col·laboren directament amb el responsable tècnic de l'equip. Per exemple, l'any 1971, l'equip dels Phi-

adelphia Eagles tenia 6 entrenadors, deu anys després aquesta quantitat havia pujat a 11.

Els reis destronats

Els *quarterbacks* són els reis del futbol americà. Són els que tenen les jugades al cap, els que decideixen què s'ha de fer en cada moment. De les seves mans, millor dit, dels seus braços, surten les pilotes que porten a la glòria o al fracàs els seus respectius equips. Les decisions s'han de prendre de forma ràpida. Les accions encara ho han de ser més. La pilota es posa en moviment, arriba a les mans del *quarterback*, els seus defenses l'envolten intentant frenar les accions destructives dels defensors de l'equip contrari que busquen el cos del *quarterback*, la imatge recorda la d'una batalla de l'Edat Mitjana, el noble envoltat pels seus cavallers intentant frenar les accions de l'enemic, però amb la tecnologia del segle XXI. De vegades ho aconsegueixen, de vegades no.

Aquest any sens dubte ha estat un any molt dur per als *quarterbacks*. La primera part de la temporada 88/89 ha estat nefasta per a ells. Cada jornada de la NFL les lesions han deixat

fora de combat una mitjana d'un o dos *quarterbacks*. En acabar la dissetena jornada de lliga, 19 *quarterbacks* havien quedat fora de joc per una jornada o més. Van donar-se casos com el de l'equip dels Cleveland Browns, un dels millors papers d'aquesta temporada, que ha arribat a tenir tres *quarterbacks* lesionats, que li costaven 2.390.000 dòlars, i s'ha vist obligat a jugar amb reserves.

Els Detroit Lions i els Indiannapolis Colts han estat jugant amb dos *quarterbacks* fora de combat des de gairebé els començaments de la lliga. El 2 d'octubre el *quarterback* dels Detroit Lions, Eric Hipple, era placat i

objecte d'un *sack* per part del jugador del San Francisco 49ers, Haley. Hipple ja no va poder aixecar-se, el seu turmell esquerre s'havia partit per la meitat. Set dies després, quan els Chicago Bears van jugar contra els Detroit Lions el 9 d'octubre, els *quarterbacks* dels dos equips van quedar lesionats durant el partit.

«¿Són els *quarterbacks* una raça en extinció?», es preguntava fa unes setmanes Paul Zimmerman des de les pàgines del *Sports Illustrated*. Molts són els que es pregunten si no s'haurien de canviar les regles del futbol americà o bé triar treballadors de la siderúrgia per jugar en aquesta posi-

ció. «Sense fer cap mena de judici —deia fa uns dies el manager general dels New York Giants i sense voler ser alarmista, cal mirar la importància de les lesions per començar a pensar si hi ha o no una cacera contra els *quarterbacks*.»

A mitjan temporada, els *quarterbacks* de tots els equips havien tingut 5 lesions en genolls, i luxacions, d'espatlles, 4; turmells, 4; mans, canells o dits, 3; costelles, 2; engonal, 1; colzes, 1. Aquesta llarga llista fa un total de 20 lesions, de les quals, per exemple, l'estrella dels Denver Broncos, John Elway i un dels braços més potents de la NFL, n'ha patit més d'una. Els nord-americans, que tenen una facilitat asombrosa per a fer estadístiques de qualsevol cosa i molt especialment de qualsevol pràctica esportiva, han arribat a la conclusió que la majoria dels *quarterbacks* són lesionats després d'haver llançat o tot just abans de llançar.

Les tècniques d'entrenament s'han anat depurant fins a límits quasi impossibles de somniar fa unes dècades. Jugadors de 100, 110 i 120 quilos capaços de córrer els 100 metres en 10.5 o 11 segons, s'han convertit en veritables míssils intel·ligents que poden destrossar sense contemplacions qualsevol part del cos d'un *quarterback* de la NFL.

Les tàctiques han canviat i la defensa de pressió que s'està utilitzant durant aquesta dècada estan fent pagar un preu molt alt als *quarterbacks*, als quals obliguen a fer un 75% per cent dels passos correctes. Això fa que molts estiguin parats com estàtues en el moment de l'impacte. Són un blanc molt fàcil per a defenses disposades a trencar-ho tot.

Un final atapeït

Els Philadelphia Eagles van guanyar als Cowboys, que aquest any han fet una de les pitjors temporades de la seva història i es veuran obligats a triar en el primer lloc del *draft* per la pròxima temporada. Darrere els Eagles es nota la mà miraculosa del seu entrenador, Buddy Ryan, un home que tot just porta dos anys dirigint aquest equip i que encara és recordat per la seva defensa anomenada «46», amb la qual va ajudar a guanyar quan era l'entrenador dels Chicago Bears la XX Superbowl. Una de les estrelles dels Philadelphia Eagles és sens dubte el seu *quarterback*, Randall Cunningham. Aquest jugador de mica en mica s'ha anat consolidant com un dels jugadors de moda a la NFL. Gràcies a

«Quarterback», una de les posicions més dures dins l'equip, del futbol americà.

una eficient pressió de les seves línies, Cunningham té el temps necessari per poder llançar llargues passades als seus companys.

El duel entre Jets-Giants va convertir-se en un duel entre els seus dos *quarterbacks*. Per un costat, Ken O'Brien dels Jets, per l'altre Phil Simms dels Giants. Els dos equips de Nova York van lluitar de valent per fer decantar la balança al seu favor, però tot i que els Giants van arribar a portar tretze punts d'avantatge quan

equip, que no tenien res a fer, però que amb aquest triomf van prendre als Buffalo Bills la possibilitat de jugar el primer partit dels *play-off* a casa seva. Els Buffalo Bills havien arribat a aconseguir tretze victòries seguides en la seva divisió, però en els últims partits no van poder matenir el ritme.

I mentre els Indiannapolis Colts no podien aspirar a la plaça pels *play-off*, un dels equips revelació de la temporada ha estat sens dubte els

per 40-24 davant els Dolphins de Miami de Dan Marino, que s'ha passat bona part de la temporada de lesió en lesió. Els Saints de Nova Orleans van guanyar per 10-9 als Atlanta Falcons deixant a l'equip de l'antiga capital de la confederació fora de combat per als *play-off*. El matx entre els Tampa Bay Buccaneers i els Detroit Lions va acabar 21 a 10 a favor de Florida.

Green Bay Packers és un dels equips que ha acabat bé la temporada i ho va fer guanyant per 26-17 els

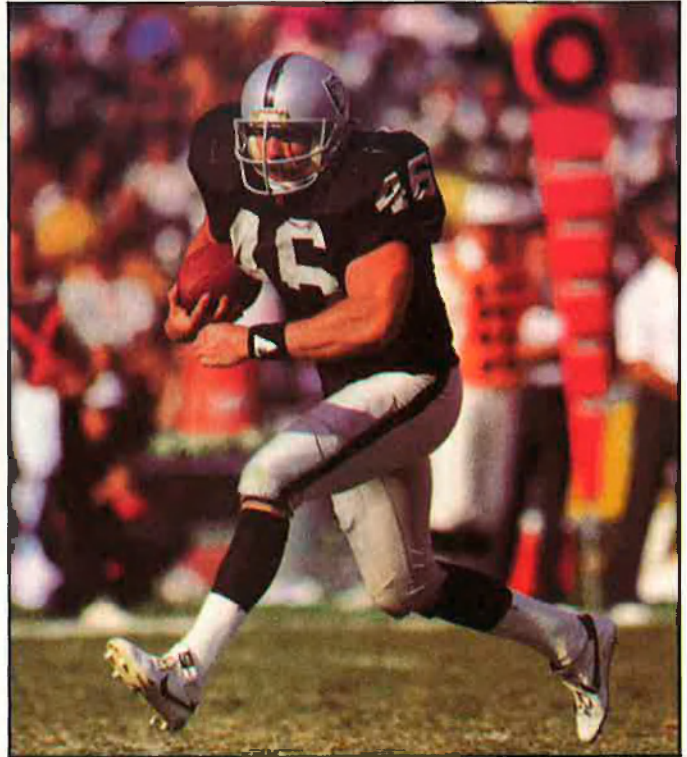

faltava menys d'un minut per al final del partit, Mickey Shuler, un dels millors corredors dels Jets, aconseguia un *touchdown* definitiu a passada, com no, de Ken O'Brien, i féu capgirar la balança a favor dels verds de Nova York.

I si a una costa un *derby* de rivalitat entre els dos equips de Nova York barrava el pas a l'equip dels Giants, a la costa oest els Angeles Rams van guanyar els San Francisco 49ers per 38 a 16. El 49ers, que ja tenien assegurada la seva classificació com a campions de la seva divisió, i els Rams, que havien de guanyar per aspirar a jugar en el *wild card*, van protagonitzar un duel espectacular. Un home nascut l'any 1963 i que tot just va debutar l'any 1986 de *quarterback*, Jim Everett, va convertir-se en l'hàbil conductor de joc dels Rams i molts són els que veuen en ell l'home que pot portar els Rams a altes cotes. Els Rams van saber aprofitar-se del joc irregular que ha dut a terme durant tota la temporada l'equip dels 49ers, els quals han fet coincidir el seu bon moment de joc amb els *play-off*, i així els ha portat a la final.

Un altre partit interessant van protagonitzar-lo els Buffalo Bills i Indiannapolis Colts, on Gary Hogeboom, *quarterback* de l'equip dels Colts va donar la victòria al seu

N'hi ha que pensen que per jugar a aquest esport caldria ser tan durs com els treballadors de la siderúrgia.

Cincinnati Bengals, l'altre finalista, que han sabut combinar un magnífic desenvolupament del joc d'atac amb una de les defenses més ferotges de la seva divisió. El seu entrenador, Sam Wyche, ha anat fent en les últimes temporades una feina d'orfebre potenciant la feina del seu *quarterback* estrella; Boomer Eslason, i reconstruint una defensa efectiva i sacrificada a base de *rookies* que es volen guanyar el lloc. La creu d'aquest partit van ser els Washington Redskins, el guanyador de la Superbowl de l'any passat, i la seva estrella, Doug Williams. L'equip del DC, tot i perdre per 3 punts, 20 a 17, ha desenvolupat una campanya molt irregular. El seu *quarterback*, Williams, no ha estat al nivell que era d'esperar d'un campió. Les lesions i la pressió de les defenses contràries no han deixat a l'estrella fer el seu joc i poder llançar els *shot-guns* que van portar-lo a la fama l'any passat.

Els Pittsburgh Steelers van guanyar

Phoenix Cardinals, que van començar amb molta força però s'han desinflat a mesura que avançava la temporada. San Diego Chargers va guanyar per 24-13 els Kansas City Chiefs i amb un protagonista destacat, Jamie Holland dels Chargers, un home triat per aquest equip als *drafts* del 87, qui per cames va fer-se una de les jugades de *touchdown* més llargues de la temporada amb un total de 97 iardes.

Els Seattle Seahawks necessitaven guanyar Los Angeles Raiders per aconseguir el títol a la seva divisió, però malgrat l'avantatge inicial aconseguit pels Raiders, el *quarterback* dels Seattle Seahawks va fer passades per quatre *touchdowns*, cosa amb la qual sentencià un partit que havia començat malament.

Finalment, l'altre equip finalista de l'any passat, els Denver Broncos, van derrotar per 21 a 10 els New England Patriots. Les lesions del *quarterback* dels Broncos, John Elway, han anat minvant les possibilitats d'aquest equip. □